



UNI WERSYTET  
O P O L S K I

**WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH**

ul. Oleska 48, 45-052 Opole,  
sekretariat: tel. +48 77 452 74 01, tel./fax +48 77 452 74 00  
dziekanat: tel. +48 77 452 74 05 do 13  
dziekanhistped@uni.opole.pl  
www.whp.uni.opole.pl

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZAŁOŻEŃ  
SYSTEMU DOSKONALENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA  
NA WYDZIALE NAUK SPOŁECZNYCH UO**

**w roku akademickim 2015/2016**

**Opole 2016**

## INFORMACJE OGÓLNE

### **Wydziałowa Komisja ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Opolskiego działająca w składzie:**

- dr Marek Korzeniowski – przewodniczący
- dr Anna Gołębiowska (Instytut Historii)
- dr Grzegorz Haber (Instytut Politologii)
- dr Piotr Leśniak (Instytut Filozofii)
- dr Emilia Lichtenberg-Kokoszka (Instytut Nauk Pedagogicznych)
- dr hab. Kazimierz Ożóg (Instytut Sztuki)
- dr Magdalena Piejko (Instytut Socjologii)
- dr Jan Pietraszko (Instytut Psychologii)
- dr Agnieszka Włoch (Instytut Studiów Edukacyjnych)
- Paulina Piwowarczyk (przedstawiciel studentów)
- Katarzyna Sajewicz (przedstawiciel studentów)

**przedstawia sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2015/2016.**

#### Wykorzystane podstawowe źródła sprawozdania:

- Sprawozdania Instytutowych zespołów ds. doskonalenia jakości Wydziału Nauk Społecznych;
- Zbiorcze zestawienie wyników badań ankietowych dotyczących jakości kształcenia w UO za rok akademicki 2015/2016 (Centrum edukacji ustawicznej Uniwersytetu Opolskiego);
- Wyniki monitoringu karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Opolskiego (Akademickiego Centrum Karier UO).

### **Okresowe przeglądy i monitorowanie programów kształcenia oraz ich efektów**

Jednostki Wydziału Nauk Społecznych zgodnie z obowiązującym wewnętrznym systemem doskonalenia jakości kształcenia poddały weryfikacji i ocenie realizowane programy kształcenia, w tym plany studiów, a w szczególności: efekty kształcenia i punkty ECTS oraz tzw. karty przedmiotu. Dokumentację zweryfikowano pod względem jej zgodności z obowiązującymi w tym czasie założeniami Krajowych Ram kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Strategia Bolońska; Zarządzenia Rektora UO) mając na uwadze potrzebę stałego jej doskonalenia m.in. poprzez modyfikację poszczególnych treści programowych oraz efektów kształcenia, spójności modułów itp. Dodatkowo w przypadku jednostek realizujących kierunki pedagogiczne analizy i korekty treści programowych wybranych przedmiotów uwzględniały specyficzne wymogi/potrzeby niezbędne w kształceniu nauczycieli (efekty nadające uprawnienia pedagogiczne). Wszystkie wspomniane modyfikacje każdorazowo dyktowane były dbałością jednostek prowadzących poszczególne kierunki/specjalności o potrzebę ciągłego dostosowywania programów kształcenia zarówno do aktualnego stanu nauki, jak i potrzeb rynku pracy.

Z kolei indywidualny poziom osiągnięcia przez studentów założonych efektów kształcenia instytuty WNS weryfikowały na podstawie analizy wyników zaliczeń i/lub

egzaminów przeprowadzonych w danym roku lub semestrze.

Wszelkie korekty w programach kształcenia dokonywane przez poszczególne Rady Programowe na WNS były każdorazowo konsultowane z Uczelnianym Koordynatorem ds. ECTS.

#### **Wnioski/uwagi:**

Niezależnie od prowadzonej dotąd i z pewnością niezbędnej ciągłej weryfikacji dokumentacji programowej studiów oraz – z drugiej strony – w związku z potrzebą uwzględniania pewnej naturalnej dynamiki rynku pracy (regionalnego, ale nie tylko), wydaje się, iż celowe i pożądane byłoby położenie większego akcentu na wykorzystanie w pracach Rad Programowych systematycznych badań, np. tych nad oceną jakości kształcenia przez absolwentów Uniwersytetu Opolskiego (tu absolwentów WNS). Badania takie są od kilku lat skutecznie prowadzone i sukcesywnie rozwijane przez Akademickie Centrum Karier UO. Można sądzić, że pewne „poznawcze ukierunkowanie” tychże badań, uwzględniające już posiadany potencjał naukowy-dydaktyczny Wydziału oraz kadrowy (kapitał ludzki) dostarczyłoby cennego materiału empirycznego dla kreowania przez jednostki ofert dydaktycznych znacznie bardziej dostosowanych do dynamicznych realiów rynkowych (także, a może przede wszystkim, w kontekście wspólnych przedsięwzięć ofertowych: międzyinstytutowych, międzywydziałowych, czy wreszcie ofert wielostronnych w tym umiędzynarodowionych).

#### **Nowe kierunki, specjalności**

W roku akademickim 2015/2016 w jednostkach WNS uruchomiono nowe kierunki studiów i/lub specjalności. Są to:

##### Pedagogika:

- Pedagogika małego dziecka z wychowaniem przedszkolnym (studia II stopnia, stacjonarne i niestacjonarne oraz I stopnia niestacjonarne)
- Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna z edukacją artystyczną (studia I stopnia, stacjonarne)
- Pedagogika – Animacja i organizacja czasu wolnego (studia I stopnia, niestacjonarne)
- Pedagogika pracy w zakresie BHP (studia I stopnia, niestacjonarne)
- Socjologia – Intercultural Communication (studia II stopnia, stacjonarne)

##### Historia:

- Historia – Archiwistyka i zarządzanie współczesną dokumentacją (studia I stopnia, stacjonarne i niestacjonarne)
- Historia i zarządzanie dobrami kultury (studia II stopnia, niestacjonarne)
- Ochrona dziedzictwa kulturowego – Turystyka i rekonstrukcje historyczne (studia I stopnia, stacjonarne i niestacjonarne)

##### Politologia:

- Doradztwo i zarządzanie polityczne (studia I stopnia, stacjonarne i niestacjonarne)
- Samorząd i administracja publiczna – (studia I stopnia, stacjonarne i niestacjonarne)
- Studia europejskie (studia I stopnia, stacjonarne i niestacjonarne).

Stosunki międzynarodowe:

- Bezpieczeństwo międzynarodowe (studia I stopnia, stacjonarne i niestacjonarne)
- Nowa dyplomacja (studia I stopnia, stacjonarne i niestacjonarne)
- Negocjacje międzynarodowe (studia I stopnia, stacjonarne i niestacjonarne).

Ponadto w jednostkach Wydziału Nauk Społecznych w okresie sprawozdawczym (2015/2016) prowadzono prace nad nowymi kierunkami/specjalnościami, które zatwierdzono z perspektywą ich późniejszego uruchomienia (ostatecznie w planach na rok akademicki 2016/2017 lub późniejszy 2017/2018).

Instytut Studiów Edukacyjnych

Opracowano pakiet dwóch specjalności według przyjętych procedur z planem uruchomienia ich począwszy od roku akademickiego 2016/2017. Są to: *Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna z językiem obcym* oraz *Terapia dzieci i młodzieży z trudnościami w uczeniu i zachowaniu*. Specjalności dostosowane zostały do nowych zarządzeń Ministerstwa Edukacji oraz do potrzeb na rynku. Przygotowano nadto karty zajęć, programy, matrycę efektów i punkty ECTS, a na I roku wprowadzono rozszerzony pakiet przedmiotów humanistycznych realizowanych w ramach kursów ogólnouczeniowych oraz zwiększono liczbę godzin kursów instytutowych. Szczególną uwagę zwrócono na przedmioty metodyczne i praktyczne przygotowujące studentów do pracy zawodowej.

Instytut Sztuki:

Skutecznie podjęto zadanie utworzenia nowego kierunku o nazwie *grafika intermedialna* – profil praktyczny na poziomie studiów I stopnia, w trzyletnim trybie stacjonarnym; powołano zespół pracujący nad szczegółowym kształtem projektu nowego kierunku.

Instytut Filozofii:

Wszczęto już w okresie sprawozdawczym (2015/2016) prace przygotowawcze, które pierwotnie zmierzały do uruchomienia nowego kierunku studiów I stopnia o nazwie *Zarządzanie informacją i wiedzą*. Cel ten jednak zmodyfikowano (mimo zatwierdzenia propozycji kierunku) na rzecz powołania nowej specjalności o nazwie *Filozofia z infobrokerem*, której uruchomienie planowane jest na rok akademicki 2017/2018.

Instytut Politologii:

Podjęto prace nad powołaniem nowego kierunku studiów stacjonarnych I stopnia o nazwie *Administracja publiczna i rozwój regionalny*. Kontynuacja prac w kolejnym roku (2016/2017) zapowiada planowe uruchomienie studiów w roku akademickim 2017/2018.

Instytut Nauk Pedagogicznych:

Opracowano program *Pracy socjalnej* dla studiów II stopnia oraz uzyskano akceptację ministerstwa. Ponadto opracowano program studiów podyplomowych *Doradca polityki kulturalnej* na potrzeby szkoleń grup samorządowych.

Instytut Socjologii:

W roku sprawozdawczym (2015/2016) zatwierdzono nową specjalność na studiach drugiego stopnia o nazwie *Projektowanie społeczne i design*, która wprawdzie w późniejszym roku akademickim (2016/2017) z uwagi na małą liczbę zrekrutowanych osób nie została otwarta, niemniej jednak znalazła się na drugim miejscu wśród ofert najczęściej

wybiranych przez kandydatów w tej jednostce. Z kolei dzięki skutecznej akcji promocyjnej w 2015/2016 roku została wypracowana nowa specjalność *Intercultural Communication* (uruchomiona w późniejszym roku akademickim – 2016/2017).

#### **Wnioski/uwagi:**

Ogólna świadomość istniejących rozmaitych uwarunkowań wpływających ograniczająco na procesy rekrutacyjne (demografia, konkurencyjność ofertowa studiów na rynku edukacyjnym) przyczynia się do powszechnego przekonania na WNS o potrzebie dalszego rozwijania oferty dydaktycznej w postaci nowych kierunków studiów i specjalności, w większym stopniu wychodzących naprzeciw oczekiwaniom zarówno kandydatów, jak i rynku pracy. Zamierzenia te są i wydaje się, iż będą przekształcane w plany działań na najbliższą przyszłość przez instytuty oraz ich rady programowe. Zwarzywszy na fakt, iż uruchamianie nowych kierunków wiąże się koniecznością zabezpieczenia ustawowego wymogu odnośnie do tzw. minimum kadrowego niektóre jednostki uzależniają swe działania od rozwoju kadry i jej awansów naukowych. Sprzyjają temu odnotowane już awanse naukowe w niektórych jednostkach (np. w Instytucie Sztuki, począwszy od jesieni 2014 r. do jesieni 2016 czterech pracowników uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego).

W niektórych instytutach WNS zauważa się potrzebę zwiększenia działań promujących oferty dydaktyczne oraz większego zakresu współpracy pod tym względem pomiędzy różnymi jednostkami. W ramach prac np. nad specjalnością *Projektowanie społeczne i design* powinny być kontynuowane rozmowy i prace pomiędzy Instytutem Socjologii oraz Instytutem Sztuki. Z kolei chęć prowadzenia studiów/specjalności w języku angielskim (jak np. *Intercultural Communication* realizowane w Instytucie Socjologii) pociąga szereg istotnych kwestii do rozwiązania w najbliższej przyszłości, jak np.: braki w zakresie standardowej dokumentacji anglojęzycznej na poziomie uczelnianym i wydziałowym; słabości systemu w zakresie sprawnie funkcjonującego wsparcia administracyjnego dla zagranicznych kandydatów i/lub studentów.

#### **Oferta studiów podyplomowych dostosowanych do potrzeb rynku**

Na Wydziale Nauk Społecznych realizowano w roku akademickim 2015/2016 studia podyplomowe. Dzięki pewnej aktywności w tym okresie Instytut Filozofii prowadzi nabór na przygotowane wcześniej studia podyplomowe z zakresu etyki i filozofii: *Etyka i filozofia w szkole*. Trwają ponadto podjęte wcześniej przygotowania do wyprowadzenia oferty studium pod roboczą nazwą *Infobrokering*.

Opracowano także program studiów podyplomowych *Doradca polityki kulturalnej...* na potrzeby szkoleń grup samorządowych w Instytucie Nauk Pedagogicznych, jak również program studiów podyplomowych *Doradztwo zawodowe z coachingiem kariery*. Z kolei w innej jednostce prowadzącej studia pedagogiczne (Instytut Studiów Edukacyjnych) realizowano w roku sprawozdawczym podyplomowe studia dla nauczycieli wychowania przedszkolnego oraz dla tzw. nauczycieli włączających (tj. wspomagających uczniów z problemami). Studia te to: *Wczesne nauczanie języka angielskiego z edukacją artystyczną*, a także *Terapia pedagogiczna z oligofrenopedagogiką*. W obu przypadkach władze instytutu dbają o aktualizujące korekty tzw. „siatek” kształcenia oraz procedur praktyk pedagogicznych.

Dokonano korekty planów studiów oraz opracowano procedury praktyk pedagogicznych.

Z kolei w Instytucie Psychologii w roku akademickim 2015/2016 kontynuowano studia podyplomowe: *Psychoprofilaktyka zaburzeń psychicznych, Diagnoza i terapia psychologiczna*, rozpoczęte w roku akademickim 2014/2015. Studia te adresowane były do nauczycieli, pedagogów, pracowników służb więziennych, pracowników ośrodków wychowawczych, osób zajmujących się pracą w instytucjach pomocowych, np. pracowników socjalnych, pielęgniarek, oraz wszystkich zainteresowanych psychologią kliniczną, profilaktyką zaburzeń, stosowanymi współcześnie formami interwencji psychologicznych oraz szeroko rozumianą pomocą psychologiczną (w tym terapią). Przeznaczone były dla osób, którym w pracy zawodowej potrzebne jest rozumienie mechanizmów ludzkiego zachowania, wiedza co do granic między normą i patologią oraz podstawowe umiejętności radzenia sobie z zaistniałymi sytuacjami trudnymi.

W okresie sprawozdawczym zakończony został natomiast cykl studiów podyplomowych z zakresu historii, który kierowany był głównie do nauczycieli języka niemieckiego i realizowany przez Instytut Historii pod kątem nauczania historii w klasach i szkołach bilingwalnych oraz nauczania przedmiotu *Historia i kultura własna* w szkołach, gdzie realizowany jest język niemiecki jako język mniejszości narodowych.

Potrzebę powołania studiów podyplomowych dostrzega się również w Instytucie Sztuki. Podjęto już pewne wstępne kroki w tymże kierunku, przygotowujące jednostkę do otwarcia takich studiów wspólnie z Galerią Sztuki Współczesnej.

Podobną potrzebę odnotowuje się także w Instytucie Politologii. Plany ewentualnego otwarcia studiów podyplomowych poprzedzono w jednostce badaniami empirycznymi przedsiębiorców Opolszczyzny z wykorzystaniem różnych technik wywiadu. Wydaje się, iż przeprowadzone analizy pozwolą wkrótce wyjść naprzeciw aktualnemu zapotrzebowaniu rynku pracy. Przygotowana została już oferta studiów podyplomowych dotycząca bezpieczeństwa informatycznego w takich obszarach, jak administracja oraz ochrona zdrowia. Prace te zaowocują jednak dopiero w kolejnym roku akademickim (2017/2018), w którym to planowany jest w Instytucie Politologii nabór na studia podyplomowe.

### **Wnioski:**

Z pozyskanych materiałów można wnioskować o istnieniu na lokalnym rynku edukacyjnym zauważalnego popytu na ofertę studiów podyplomowych. Popyt ten cechuje się jednak sporym stopniem zmienności, co zdaje się tłumaczyć z jednej strony obserwowane zjawisko względnego zainteresowania jednymi ofertami studiów podyplomowych, przy równoczesnym słabnięciu popytu na inne, powodującym ostatecznie zamykanie studiów przez poszczególne jednostki WNS (np. z zakresu historii przez Instytut Historii). Sytuacja ta rodzi konieczność stałego sondowania potrzeb w zakresie ofert edukacyjnych (rynek pracy); sondowania bezpośrednio poprzedzającego złożony proces kreowania i wprowadzania ofert akademickich – tworzenia programów kształcenia, programów oraz planów studiów.

Analizy te powinny uwzględniać także czynnik ekonomiczny dotyczący nowych ofert studiów podyplomowych. Z doświadczeń niektórych jednostek (Instytut Historii) wynika np., iż procedura tworzenia studiów podyplomowych oparta na kosztorysie sztywnych stawek i „narzutów” sprawia, iż nie stanowią one atrakcyjnej oferty cenowej w porównaniu z innymi konkurencyjnymi uczelniami (WSZiA, WSB) oraz szkołami (np. *Andragog*), w których koszt jednego semestru bywa niższy nawet o 800-1000 złotych, zaś kadre i tak w większości przypadków stanowią profesorowie i wykładowcy Uniwersytetu Opolskiego.

Pomimo dostrzeganych trudności różne jednostki WNS wyrażają opinię, iż należy podejmować próby wejścia na rynek edukacyjny z ofertą podyplomową (np. szkoleń infobrokeringowych – Instytut Filozofii).

Na pozytywne doświadczenia w tym obszarze oraz płynące z niego wnioski zwraca się uwagę w Instytucie Psychologii. Studia podyplomowe znajdujące się w ofercie edukacyjnej jednostki (*Psychoprofilaktyka zaburzeń psychicznych, Diagnoza i terapia psychologiczna*) odpowiadają potrzebom rynku pracy, zaś ich niewątpliwym atutem jest dostarczanie nie tylko wiedzy teoretycznej (wykłady, seminaria), ale także kształtowanie ważnych praktycznych umiejętności (warsztaty, treningi). Oferowane zajęcia prowadzone są zarówno przez kadrę naukową Instytutu Psychologii UO, jak i zaproszonych specjalistów praktyków spoza Uczelni, co podnosi jakość prowadzonych zajęć.

### **Czy wydział , jednostka posiada strategię doskonalenia jakości kształcenia**

Wydział Nauk Społecznych UO posiada Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia będący zarówno pod względem strukturalnym, jak i funkcjonalnym powiązany z Uczelnianym Systemem Doskonalenia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Opolskim. Jako taki system ten obejmuje zarówno studentów wszystkich form i poziomów studiów, doktorantów oraz słuchaczy wszelkiego rodzaju form kształcenia ustawicznego realizowanych na Wydziale Nauk Społecznych, jak również wszystkich jego pracowników naukowo-dydaktycznych. Zgodnie z przyjętym Wewnętrznym Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia (Uchwała Rady Wydziału Historyczno – Pedagogicznego Nr 89/2016 z dnia 3 marca 2016 roku) poszczególne jednostki instytutowe WNS kształtują swe działania w obszarze podnoszenia jakości kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów. W tym celu każda jednostka wydziałowa realizująca zadania dydaktyczne powołała lub zaktualizowała skład Instytutowej Komisji ds. doskonalenia jakości kształcenia oraz opracowała nawiązujące do założeń ogólnych UO wewnętrzne (instytutowe) strategie dotyczące działań w tym obszarze (pewien wzór w tym zakresie wypracowany został przez Instytut Studiów Edukacyjnych jeszcze w roku poprzedzającym okres sprawozdawczy). Na ów Wewnętrzny/Instytutowy System Jakości Kształcenia składają się takie działania, jak: analiza kadry naukowo-dydaktycznej, przeglądy programów i efektów kształcenia, ocena działań pracowników, hospitacja prowadzonych przez jednostkę zajęć oraz współpraca z jednostkami zewnętrznymi. Poszczególne jednostki instytutowe indywidualnie i w sposób ciągły rozwijają założenia swych wewnętrznych strategii doskonalenia jakości kształcenia oraz realizują wynikające z niej zadania. W razie potrzeb prowadzone są konsultacje w sprawie praktycznych rozwiązań, szczególnie z jednostkami, które pierwsze rozwinęły dokumentację dotyczącą wewnętrznej strategii (np. INP). Niektóre jednostki (np. Instytut Filozofii) są w trakcie dopracowywania wewnętrznej Strategii Doskonalenia Jakości Kształcenia formułując główne jej założenia.

### **Wnioski:**

Wydaje się, że kreowanie zgodnej z wydziałowymi założeniami strategii przez poszczególne jednostki powinny mieć charakter możliwie interaktywny i dokonywać się w ciągłej komunikacji zarówno ze studentami (odbiorcami oferty dydaktycznej), jak i wykładowcami. Z analizy dostępnej dokumentacji oraz z doświadczeń jednostek wynika, iż potrzebne będzie w przyszłości położenie jeszcze większego akcentu na podnoszenie jakości w procesie dyplomowania i poziomu przygotowywanych prac licencjackich oraz

magisterskich. Z kolei w ramach realizowanych zajęć dydaktycznych zwraca się uwagę (m.in. Instytut Historii) na potrzebę dostosowywania ich formy do oczekiwań studentów i współczesnych możliwości w tym zakresie.

We wszystkich jednostkach WNS planowane będą dalsze działania w zakresie doskonalenia jakości kształcenia, m.in. poprzez: doskonalenie programu promowania dobrych praktyk, poszerzanie oferty kształcenia, wypracowanie nowych standardów i efektów kształcenia (z akcentem na przygotowanie praktyczne oraz łączenie teorii z praktyką) oraz dalsze dopasowywanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

### **Mocne i słabe strony w zakresie doskonalenia jakości kształcenia**

#### **Opis podjętych działań:**

Spśród artykułowanych przez jednostki Wydziału Nauk Społecznych mocnych stron procesu doskonalenia jakości kształcenia warto wskazać między innymi na:

- dopasowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz zwiększenie atrakcyjności kształcenia przez łączenie teorii z oferta zajęć praktycznych, warsztatów, spotkań dyskusyjnych (Instytut Psychologii).
- widoczna poprawa wyników studiów studentów oraz ocen pracowników (Instytut Socjologii);
- wzrost gotowości pracowników do podnoszenia swych kompetencji poprzez udział w projektach podnoszących kwalifikacje dydaktyczne oraz rozwój oferty dydaktycznej realizowanej w języku angielskim (Instytut Socjologii);
- rozwojowość w zakresie budowania ściślejszej relacji ze środowiskiem lokalnych pracodawców;
- wyraźna poprawa współpracy ze środowiskiem studenckim (Instytut Filozofii);
- zauważalny wzrost świadomości kadry co do potrzeby działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia m.in. poprzez chęć poszukiwania nowych metod i form prowadzenia zajęć (Instytut Historii);
- wzrost zaangażowania oraz nakładu sił zarówno pracowników i studentów w realizację licznych projektów nakierowanych na poprawę jakości kształcenia (Instytut Politologii);
- zadowalające osiągnięcia w zakresie przygotowania studentów do zawodu nauczycielskiego oraz większy w procesie kształcenia nie tylko na interdyscyplinarną wiedzę, ale również umiejętności praktyczne i metodyczne, ważne w pracy nauczyciela;
- rozszerzenie współpracy z pracodawcami (np. m.in. Przedszkole Publiczne nr 25 w Opolu; badania koordynowane przez Instytut Studiów Edukacyjnych w zakresie rozpoznania zdolności dzieci; 7 spotkań z rodzicami w ramach Uniwersyteckiej Akademii dla Rodziców);
- wzrost liczby nagród studentów na krajowych i lokalnych przeglądach twórczości (Instytut Sztuki) dzięki coraz większemu wspieraniu ich przez zespół dydaktyczny (również po zakończeniu studiów);

Wśród słabych stron wskazywano się na:

- nadmierne zbiurokratyzowanie procedur i ryzyko generowania dokumentów często nie mających odzwierciedlenia w rzeczywistej pracy pracowników (INP);
- spotykany niekiedy niższy od oczekiwanego poziom zaangażowanie pewnej części



pracowników na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, wiążący się z mniejszą ich elastycznością w dostosowaniu się do zmieniających się oczekiwań współczesnych studentów;

- zbyt mały zasób czasu i środków finansowych, które mogłyby przyczynić się do zintensyfikowania wysiłków oraz uzyskania jeszcze lepszych efektów;
- zbyt mała liczba godzin pracy z modelem w pracowniach artystycznych, niezbędnych w tym obszarze kształcenia (Instytut Sztuki).

#### Wnioski

Podnoszony często przez jednostki instytutowe argument natury ekonomicznej zmusza do poszukiwania rozwiązań w zakresie skuteczniejszego pozyskiwania środków finansowych na rzecz dalszego i dynamiczniejszego procesu doskonalenia na WNS jakości kształcenia.

#### Dostępność zajęć prowadzonych w języku obcym

##### Opis podjętych działań:

Wyraźnie akcentowana w strategii Uniwersytetu Opolskiego oraz Wydziału Nauk Społecznych idea umiędzynarodowienia studiów znajduje wyraz w strategicznej działalności poszczególnych instytutowych jednostek WNS, które coraz chętniej wychodzą z obcojęzycznymi ofertami realizacji studiów lub specjalności (głównie w języku angielskim). Jakkolwiek pełne powodzenie i w tym przypadku uzależnione jest od realiów rekrutacyjnych i popytu na takie studia, to ostatnie obserwacje zdają się jednak świadczyć, że zapotrzebowanie na międzynarodowe studia wyraźnie wzrasta. Pozwala to sądzić, że przy założeniu stosownych działań promocyjnych oraz aktywnej polityki instytutów / Wydziału owe zainteresowanie będzie z czasem coraz większe.

Wśród zajęć prowadzonych w roku sprawozdawczym (2015/2016) języku obcym na Wydziale Nauk Społecznych można wskazać m.in. takie, jak: *Anxiety in Young People*; *Disruptive and Antisocial behavioral problems*; *Community Psychology*; *Social Psychology of Identity*; *Social Psychology of Identity* (Instytut Psychologii).

We wszystkich jednostkach na poszczególnych kierunkach i na każdej specjalności zorganizowano kursy w języku angielskim, których celem było poszerzenie wiedzy i doskonalenie sprawności językowych w wybranym obszarze kształcenia. Dotyczy to także tzw. kursów ogólnouczelnianych do wyboru, których liczba rokrocznie wzrasta na WNS.

##### Wnioski:

Z analizy planów wszystkich jednostek WNS należy wnioskować, że w dalszych latach oferta zajęć obcojęzycznych (głównie w języku angielskim, ale także niemieckim czy rosyjskim) będzie rozszerzana. Z powodzeniem natomiast oferta kursów obcojęzycznych powinna być realizowana w tych instytutach, które powołały już (lub będą to czynić) wielostronne studia międzynarodowe (np. *Europa Masters* w Instytucie Politologii). Jeszcze w okresie sprawozdawczym (2015/2016) przygotowana została, a uruchomiona w kolejnym roku akademickim (2016/2017) anglojęzyczna oferta specjalnościowa na kierunku socjologia: *Intercultural Communication*, która również rokuje nadzieje na dalszy rozwój.

### **Procedury dyplomowania oraz związek z kierunkiem lub specjalnością**

Wszystkie jednostki Wydziału Nauk Społecznych koordynują (zgodnie z zarządzeniami Rektora UO) prace swoich seminarzystów i przestrzegają obowiązujących procedur odnośnie do realizacji procesu dyplomowania (w tym również tych dotyczących archiwizacji prac dyplomowych w systemie APD). Realizowana jest przede wszystkim, ważna z punktu widzenia podmiotowości studenta, zasada swobodnego wyboru przez seminarzystów promotorów swych prac licencjackich i magisterskich, zgodnie z posiadanymi zainteresowaniami tematycznymi. Swoboda ta dotyczy także proponowania przez studentów tematów prac dyplomowych, które następnie zatwierdzane są w regulaminowym czasie przez promotorów oraz Rady Programowe/Rady naukowe poszczególnych instytutów.

Procedurami dyplomowania objęto wszystkich studentów różnych trybów studiów (stacjonarnych, niestacjonarnych: wieczorowych, zaocznych) realizujących proseminarium lub seminarium magisterskie;

Proces przygotowywania prac dyplomowych odbywał się według obowiązujących na WNS zasad, ujętych w procedurze dyplomowania. Poza tymi wymienionymi wyżej jednostki zwracały uwagę, także na to aby:

- w sytuacji braku zgodności zainteresowań naukowych między studentem a pierwotnie wybranym promotorem seminarzysty korzystali z prawa do zmiany promotora (zgodnie z wymaganą procedurą).
- w związku z procedurą antyplagiatową kontrolować w procesie redagowania prac wymogu przestrzeganie przez studentów praw autorskich;
- wszystkie prace zawierały angielskie streszczenie oraz jej słowa kluczowe;
- składać ukończone prace zgodnie z elektroniczną procedurą rejestracji w systemie USOS APD.

### **Wnioski:**

Niezależnie od pozytywnej oceny procedur dyplomowania dostrzega się w różnych jednostkach występowanie zjawiska opóźnień w obronach prac licencjackich i magisterskich oraz związaną z tym potrzebę wypracowania i egzekwowania precyzyjnego harmonogramu kolejnych etapów powstawania prac, tak by zaangażowanie seminarzystów było bardziej systematyczne, a obrony terminowe.

### **Dodatkowe zajęcia dla studentów (wykłady otwarte, konferencje naukowe, warsztaty, wyjazdy studyjne itp.).**

Jednostki WNS podejmowały w roku sprawozdawczym szereg interesujących inicjatyw i projektów ze studentami w ramach różnych form zajęć. Obszerną ofertę w tym zakresie przedstawił m.in. Instytut Psychologii, którego propozycje miały swe bezpośrednie odniesienie do procesu doskonalenia jakości kształcenia poprzez stałą animację aktywności ponadnormatywnej. Projekty te i inicjatywy powstały w dużej mierze dzięki aktywności czterech studenckich kół naukowych funkcjonujących w Instytucie, a także – opolskiego oddziału Polskiego Stowarzyszenia Studentów i Absolwentów Psychologii, w którym studenci Instytutu z zaangażowaniem się udzielają.

Wykłady otwarte:

- „Helicopter anthropology, czyli co psycholog bada w Amazonii” – wykład dr hab. Piotra Sorokowskiego – 15.12.2015
- Organizacja i udział Instytutu w wykładach w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu:
  - „Coaching w praktyce” – dr Magdalena Nawrat – 19.10.2015
  - „Jak uczymy się o Innych” – dr Marzanna Pogorzelska – 18.11.2015

Projekty dydaktyczne:

- 11-15.04.2016: „Opolska Wiosna Psychologiczna” – wydarzenie zorganizowane przez Koło Naukowe Studentów Psychologii Uniwersytetu Opolskiego. Jego celem była popularyzacja wiedzy psychologicznej na terenie Opola i dotarcie do szerokiego grona osób zainteresowanych psychologią, jak też zaangażowanie Instytucji Kulturalnych Miasta Opole oraz innych Organizacji do stworzenia artystycznej przestrzeni poszukiwania integralności psychologii ze sztuką. Ideą Opolskiej Wiosny Psychologicznej było poszukiwanie związku psychologii z innymi dziedzinami życia, a jej myślą przewodnią hasło: „Psychologia sztuką życia”.
- Realizacja projektu: „Żywa Biblioteka”, we współpracy Koła Naukowego Studentów Psychologii Uniwersytetu Opolskiego z Kołem Pedagogiki Międzykulturowej, którego celem było przeciwdziałanie dyskryminacji – 15.12.2015
- 14.12.2015: Organizacja konkursu fotograficznego dla studentów psychologii, pt. „Zatrzymana chwila w oczach psychologa”. Projekt zgodny z wizją działalności Koła Naukowego Studentów Psychologii Uniwersytetu Opolskiego, to znaczy, poszukiwanie psychologii w różnych dziedzinach, tym razem w fotografii. Podczas finału projektu odbył się wykład dotyczący postrzegania ludzi na fotografii z perspektywy psychologicznej.

Konferencje naukowe:

- „Psychologia wczoraj – dziś i jutro” – Konferencja zorganizowana w ramach Opolskiej Wiosny Psychologicznej – 11.04.2016. Organizator konferencji: Koło Naukowe Studentów Psychologii Uniwersytetu Opolskiego.

Szkolenia i warsztaty realizowane poza ramami konferencji:

- Organizacja warsztatu „Muzyka świata, muzyka serca”, prowadzenie: dr Anna Glińska – Lachowicz, 18.11.2015
- Organizacja warsztatów: „Jak prowadzić warsztaty”, prowadzenie: mgr Alicja Żak – Łykus, 27.11.2015
- 22.02.2016 roku gościli w Instytucie licealiści z LO im. Adama Mickiewicza w Prudniku zainteresowani tematem psychologii. Warsztaty dla nich przygotowało Koło Naukowe Psychologii Sądowej, Karnej i Penitencjarnej „AENIGMA” we współpracy z Polskim Stowarzyszeniem Studentów i Absolwentów Psychologii. Zakresem omawianych kwestii była psychologia poznawcza oraz procesy poznawcze. Przeprowadzono zajęcia omawiające uwagę, spostrzeganie a także krótki wykład i ćwiczenia dotyczące procesów pamięci.

Wyjazdy dydaktyczne:

- 26.04.2016 roku studenci psychologii Uniwersytetu Opolskiego odwiedzili Zakład Karny w Lublińcu. Wyjazd odbył się z ramienia Koła Naukowego Psychologii Sądowej, Karnej i Penitencjarnej „AENIGMA”. Na terenie zakładu

grupa spotkała się z kierownikiem działu penitencjarnego- mjr Iwoną Wojewódką, która oprowadzała po zakładzie i opowiadała o działaniu jednostki. Studenci mieli także okazję porozmawiać z psychologiem pracującym ze skazanymi na temat programu działań dla osób uzależnionych oraz wymagających opieki psychologa. Pod koniec spotkania była możliwość zadawania pytań i swobodnej dyskusji na interesujące tematy.

- Organizacja wyjazdu dla członków Koła Naukowego Studentów Psychologii Uniwersytetu Opolskiego do Warszawy na „Niewidzialną wystawę” – 13.11.2015. Celem udziału w wystawie było doświadczenie życia z perspektywy osoby niewidomej, tak, by zrozumieć świat osoby niewidomej, a w przyszłości skuteczniej pomagać osobom niepełnosprawnym, w praktyce psychologicznej.

Wymienione dodatkowe aktywności studentów wzbogacają działania także innych jednostek WNS. Należą do nich m.in. liczne rokrocznie organizowane wkłady i seminaria z cyklu Opolskich Spotkań Filozoficznych odbywające się w Muzeum Śląska Opolskiego aktywizujące studentów filozofii oraz zajęcia w tzw. Pogadalni Filozoficznej ([www.pogadalia.pl](http://www.pogadalia.pl)) realizowane przez Instytut Filozofii.

W analizowanym okresie studenci uczestniczyli również w projektach wyjazdowych realizowanych w Instytucie Historii. W roku akademickim 2015/2016 mieli okazję uczestniczyć w następujących wyjazdach studyjnych i projektowych: Auschwitz (Marek Białokur - opiekun); Heidelberg, Ołomuniec (Małgorzata Świder - opiekun); Warszawa, Wrocław (Anna Gołębiowska – opiekun); Odessa, Nowogród Wielki, Sankt Petersburg, Jekaterynburg, Sycylia: Altavilla Milicia (Tomasz Ciesielski, Magdalena Przysiężna-Pizarska - opiekunowie). W jednostce tej działa również Studenckie Koło Naukowe Historyków, które organizuje konferencje naukowe dla studentów i doktorantów oraz wydaje czasopismo *History*.

Wśród innych dodatkowych zajęć wartych odnotowania studenci WNS uczestniczyli w różnych wykładach otwartych, konferencjach i warsztatach artystycznych w Polsce i zagranicą oraz w wyjazdach ERASMUS (Instytut Studiów Edukacyjnych); kilkanaście spotkań o charakterze naukowym aktywizujących studentów (Instytut Politologii); dodatkowe zajęcia studentów pedagogiki odbywały się w ramach kół pedagogicznych naukowych oraz w grupach studentów „niezrzeszonych” w ramach wolontariatu udzielającego się na rzecz rozmaitych imprez / wydarzeń dla środowiska lokalnego (Instytut Nauk Pedagogicznych).

Dodatkowo organizowano w roku akademickim 2015/2016 zajęcia i wydarzenia o charakterze artystycznym (Instytut Sztuki). Były to: warsztaty artystyczne, plenery artystyczne, wykłady otwarte. Ponadto stworzono formalną możliwość pracy studentów w Pracowniach Artystycznych poza godzinami dydaktycznymi, także w weekendy; wyjazdy w ramach umów wielostronnych i bilateralnych z uczelniami w Europie i poza nią; organizowanie i prowadzenie wystaw artystycznych studenckich w oparciu o instytucje zewnętrzne, jak i bazę lokalową, którą dysponuje Uczelnia.

W jeszcze innej jednostce WNS (Instytut Socjologii) studenci wielokrotnie mogli partycypować w roku 2015/2016 w dodatkowych zajęciach, takich na przykład, jak:

- Konferencja organizowana przez nasz Instytut pt. „Przestrzenie Pamięci”;
- Spotkanie panelowe „Socjolog na rynku pracy” oraz warsztaty z pisania CV i rozmowy kwalifikacyjnej;
- Międzynarodowy projekt *Freedom bus*;
- Spotkanie warsztatowe w *Centrum Dialogu Obywatelskiego*;
- Promocja budżetu obywatelskiego dla Opola;

- Festiwal nauki i Targi pracy;
- Wykład otwarty dotyczący roli *designu* w społeczeństwie;
- Konferencja Instytutu *Sfera publiczna – przestrzeń – muzeum*;
- Szkolenie AIP dla studentów socjologii z zarządzania projektami – zakończone certyfikatami;
- Wykład otwarty *Rozmowy obywatelskie*, organizowany przez instytut;
- Warsztaty międzykulturowe organizowane kilkakrotnie z udziałem studentów Socjologii i studentów ERAZMUS.

### **Wnioski:**

Nasuwający się, a zapewne podzielany w poszczególnych jednostkach wniosek, iż poszerzona o rozmaite dodatkowe zajęcia oferta studiów będzie zdecydowanie wzbogacać proces kształcenia studentów, włączając ich w istotne wydarzenia instytutowe, a za ich pośrednictwem w szerszy wymiar stosunków społecznych i instytucjonalnych. Jako taka sfera dodatkowych zajęć akademickich powinna być kontynuowana i rozwijana w przyszłości.

Jakkolwiek nie sposób przecenić znaczenia interaktywnych form dodatkowego aktywizowania studentów na WNS (także poprzez wydarzenia międzynarodowe), to jednak często podnoszony jest czynnik ekonomiczny. Coraz trudniej pozyskać bowiem środki na wyjazdy studenckie, a niejednokrotnie – na co zwracano uwagę np. w Instytucie Historii – nader skomplikowana procedura rozliczeniowa wyjazdów demotywuje potencjalnych organizatorów. Te i inne kwestie zapewne będą reflektowane w przyszłości.

### **Przykłady dobrych praktyk**

W obszarze dobrych praktyk realizowanych w jednostkach Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Opolskiego wskazać należy następujące przykłady:

- Współpraca Pracowni Artystycznych o różnych profilach warsztatowych w celu integracji i interdyscyplinarności nauczanych zagadnień w zakresie sztuki w oparciu o pracę metodą projektów (Instytut Sztuki);
- Współpraca z Firmą Gabor, która ufundowała Stypendium dla najzdolniejszego studenta IS UO (w wysokości 1000 euro) – przykład działania stymulujące studentów do wysiłku i pracy w ramach wymagań stawianych na Uczelni.
- Organizowanie wspólnych wydarzeń (dyplomy, wystawy – np. „Rzeczy Istotne” w Filharmonii Opolskiej, opłatek, wkupiny, Jasełka, plenery, inne), które integrują społeczność dydaktyków i studentów – przykład pozytywnego wpływu poprzez interakcje na relacje międzyśrodowiskowe (możliwość poszerzania granic wzajemnej komunikacji i zrozumienia);
- Zaangażowanie Instytutu Sztuki w dwa ważne przedsięwzięcia o różnym charakterze i stopniu oddziaływania: **1)** projekt *Freedombus* z września 2016 roku, przygotowywany przez cały rok, we współpracy z University of Applied Technologies Trier i Akademią Sztuk Pięknych w Krakowie – wyjazd studyjny z wykładami, warsztatami; przedsięwzięcie edukacyjno-artystyczne o szerokim zakresie oddziaływania oraz **2)** akcja *Napraw Szczębla*, po wypadku naszego studenta, w którą włączył się cały Instytut – przygotowanie pomocy na czas rehabilitacji, koncertów, zbiórek, aukcji charytatywnych.

- Certyfikowanie zajęć z laboratorium analitycznego (SPSS) – wszyscy studenci z oceną dobrą otrzymali certyfikat junior expert, natomiast studenci którzy zdali egzamin w siedzibie firmy dystrybuującej SPSS otrzymali dodatkowy certyfikat (Instytut Socjologii);
- Współpraca z AIP – wspólne spotkania (studenci odwiedzają siedzibę w ramach zajęć socjolog na rynku pracy) oraz udział w szkoleniach z potwierdzeniem przez AIP;
- Spotkania „socjolog na rynku pracy” studentów z absolwentami i pracodawcami;
- Włączenie studentów w działania Centrum Dialogu Obywatelskiego i promocję budżetu obywatelskiego;
- Tworzenie nieformalnych grup rozważających zagadnienia związane z jakością kształcenia (Instytut Filozofii);
- Zajęcia popularyzatorskie w ramach OSF i w tzw. Pogadalni Filozoficznej;
- Spotkania integracyjne i treningi interpersonalne przeprowadzane dla kadry i studentów Coachingu filozoficznego;
- Wyjazdy z możliwością uczestnictwa studentów i ich opiekunów w różnego rodzaju praktykach i przedsięwzięciach naukowych: a) możliwość współpracy i odbycia praktyk pedagogicznych poza granicami kraju (Heidelberg, Ołomuniec); b) wyjazdy studyjne pozwalające studentom zapoznać się z funkcjonowaniem innowacyjnych placówek oświatowych i edukacyjnych (Instytut Historii);
- Praca i współpraca studentów i wykładowców z Uniwersytetami III Wieku na Opolszczyźnie - 5 miejsc (Instytut Nauk Pedagogicznych);
- Podjęcie współpracy z otoczeniem zewnętrznym – tu: różni przedsiębiorcy oraz urzędy administracji publicznej (Instytut Politologii);
- Zaproszenie do współpracy studentów oraz absolwentów studiów;
- Równomierne rozłożenie (delegowanie) obowiązków dydaktycznych i naukowych pomiędzy wszystkich członków zespołu pracowniczego;

### **Propozycje działań na rzecz poprawy jakości kształcenia**

W wyniku obserwacji i zdobytych doświadczeń na Wydziale Nauk Społecznych w rozliczeniowym roku akademickim można wyartykułować następujące propozycje odnośnie do poprawy jakości kształcenia:

#### **Instytut Filozofii:**

- Systematyczna współpraca z gronem studenckim mająca na celu wskazanie słabych i silnych stron praktyki dydaktycznej w Instytucie;
- Dopracowanie w Instytucie szczegółów strategii doskonalenia jakości kształcenia;
- Przeprowadzanie treningów interpersonalnych dla kadry i studentów IF;

#### **Instytut Historii:**

- Konieczność stałego doposażenia Instytutu w nowoczesny sprzęt komputerowy i multimedialny, który jest podstawowym narzędziem do prowadzenia zajęć ze studentami (prezentacje); doposażenie sal dydaktycznych w nowoczesny sprzęt komputerowy i multimedialny niezbędny do uatrakcyjnienia jakości zajęć;
- Unowocześnienie biblioteki poprzez stworzenie nowoczesnego i dostępnego centrum multimedialnego.

#### **Instytut Politologii:**

- Stworzenie systemu pozyskiwania finansowania zewnętrznego;
- Utworzenie Wydziałowego Biura ds. Jakości Kształcenia;
- Wspólna realizacja projektów badawczych w obszarze Jakości Kształcenia;

#### Instytut Psychologii:

- Systematyczne zwiększanie liczby wykładów otwartych i spotkań z autorytetami reprezentującymi psychologię akademicką i praktyczną. Można zakładać, że język angielski nie jest już barierą komunikacyjną dla studentów Instytutu, co ułatwia organizację wykładów i warsztatów prowadzonych przez obcokrajowców;
- Praktyka włączania grup najzdolniejszych studentów do prowadzonych w Instytucie badań naukowych oraz ułatwianie im publikowania efektów ich pracy (np. poprzez wskazywanie czasopism, w których swoje teksty mogliby zamieścić, recenzowanie tychże tekstów, itp.);
- Pozyskiwanie – przy pomocnym zaangażowaniu pracowników jednostki – atrakcyjnych wykładowców i praktyków do zajęć wykraczających poza ramy wynikające z programu nauczania (koła naukowe, aktywność PSSiAP, itp.).

#### Instytut Studiów Edukacyjnych:

- prowadzenie wspólnych badań przez pracowników i studentów;
- promowanie osiągnięć dydaktyczno-naukowych;
- wprowadzenie innowacyjnych metod kształcenia (metoda projektu, samodzielna praca studentów w zakresie rozwiązań praktyczno-zawodowych);
- wymiana doświadczeń pracowników i nauczycieli;
- zwiększyć udział pracodawców w Zespole ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia;
- opracowanie nowych zasad praktyk pedagogicznych w kształceniu nauczycieli;

#### Instytut Socjologii:

- Specjalistyczne kursy z języka angielskiego dla pracowników (w razie potrzeby z innego języka obcego);
- Stworzenie sal warsztatowych czy tzw. sali fokusowej do prowadzenia badań;
- Uruchomienie nowej pracowni komputerowej;

#### Instytut Sztuki:

- Wzbogacenie oferty edukacyjnej poprzez wyjazdy dydaktyczne do najważniejszych ośrodków kultury plastycznej w kraju i za granicą.

Wydziałowa Komisja  
ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia (WNS)

dr Marek Korzeniowski  
(przewodniczący)